

Krystyna Paprzyca (kpaprzyca@pk.edu.pl, krystyna.paprzyca_xl@wp.pl)
Katedra Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego, Instytut Projektowania
Urbanistycznego, Wydział Architektury, Politechnika Krakowska

Koncepcja rozwoju miasta Oświęcim poprzez ofertę wzrostu walorów kulturowych i użytkowych

Concept of the development of Oświęcim through an offering of increasing cultural and utilitarian qualities

Streszczenie

Autorka omawia miasto Oświęcim pod kątem aspektów, starając się uzasadnić, iż Oświęcim podąża drogą rozwoju. Jest wiele zagadnień, które obejmują odnowę miejską poprzez ofertę wzrostu walorów: poprawa jakości przestrzeni publicznej w mieście; rewitalizacja i modernizacja budynków i infrastruktury technicznej, na terenie Starówki; zwiększenie oferty rekreacyjno-wypoczynkowej i turystycznej miasta na terenach wzdłuż rzeki Soły; podtrzymywanie tożsamości i kultury miejsca; wykorzystanie potencjału kreatywnego, który sprzyja rozwojowi gospodarczemu, w tym doprowadza do tworzenia miejsc pracy, tworzenia warunków dla nowych inwestycji gospodarczych, wzmocnienia kapitału intelektualnego miasta; wykorzystanie potencjału, jakim jest położenie Oświęcimia na skrzyżowaniu tranzytowych ciągów komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i wojewódzkim.

Słowa kluczowe: rozwój miasteczek, tożsamość i atrakcyjność miejsc, oferta wzrostu walorów kulturowo-użytkowych, różnorodność funkcjonalno-użytkowa

Abstract

The author discusses the city of Oświęcim in terms of the abovementioned aspects, trying to justify that the city of Oświęcim is following the path of development. There are many issues which cover urban renewal through offering an increase of quality: an improvement of the quality of the public space within a city; the regeneration and modernisation of buildings and technical infrastructure within its Old Town area; increasing the rest, recreation and tourism offering of the city in areas along the Soła River; uphold the identity and culture of the area; use the creative potential that supports economic growth, including the creation of new employment opportunities, creating conditions for new economic investment. Reinforcing the intellectual capital of the city; use the potential that is Oświęcim's location at the crossing of transit routes of national and voivodship-level significance.

Keywords: town development, identity and attractiveness of places, offering of an increase in cultural and utilitarian qualities, functional and utilitarian diversity

1. WSTĘP

Struktura przestrzenna miasta Oświęcim³ zdeterminowana została rozwojem Zakładów Chemicznych Oświęcim, wokół których masowo powstawała zabudowa wielkorodzinna. W tym czasie nie inwestowano w starą część miasta.

Stare Miasto pozostawało niedofinansowane, czego skutki widoczne są po dziś dzień. Ten nierównomierny rozwój spowodował dzisiaj wiele problemów natury: społecznej, gospodarczej, środowiskowej. Są to: proces starzenia się ludności, wysoki poziom migracji, niewystarczający rozwój przedsiębiorczości.

Bardzo istotny wpływ na wizerunek miasta ma tragiczne dziedzictwo byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau. W jego cieniu, zapomnienia, pozostaje dziedzictwo historyczne miasta.

Nierównomierny rozwój urbanistyczny miasta, zjawisko wyludniania się i rozlewania się miasta, spowodowane są kryzysem przestrzeni miejskiej, kryzysem przestrzeni publicznej⁴. Powiązany jest on z wieloma procesami, w wyniku których miasta i jego fragmenty ulegają degradacji kulturowej, ekonomicznej, społecznej, technicznej, środowiskowej. Zagadnieniami istotnymi, ukierunkowanymi na poprawę wizerunku miasta są: wyeliminowanie terenów zdegradowanych, o niskiej jakości życia i zamieszkania oraz szerokie uspołecznienie tego procesu, ukierunkowane na mieszkańców, przedsiębiorców, turystów.

Kluczowe znaczenie dla rozwoju mają cechy miasta nadającego się do zamieszkania, tętniącego życiem, są interwencje w przestrzeń miejską, które przyczyniają się do wzrostu walorów kulturowych i użytkowych.

Zgodnie z założeniami polityki rozwojowej województwa małopolskiego, w Programie Strategicznym Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego, jednym z kluczowych elementów rewitalizacji społecznej i ekonomicznej w Oświęcimiu jest realizacja przedsięwzięcia Oświęcimska Przestrzeń Spotkań (projekt wskazany w ramach Działania 1.3. Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni⁵.

Tętniące życiem miasto to takie, które jest przepełnione różnorodnością i życiem, dzięki przedsięwzięciom prowadzącym do zwiększenia atrakcyjności miejsc, które są istotne dla miasta. Podnoszenie jakości życia, zróżnicowane użytkowanie przestrzeni zapewniają mieszkańcom i przybyszom różne doświadczenia, przeżycia, doznania. Klimat miasta sprzyja również wszelkim innowacjom technologicznym i gospodarczym. Promuje działalność artystyczno-kulturową.

Przedsięwzięcie, którego poprawi wizerunek miasta, wpłynie na wzrost jego atrakcyjności, obejmuje realizację projektu, poprzez zagospodarowanie przestrzeni miejskiej, infrastrukturę tworzącą pomosty, prowadzące od tragicznej historii miejsca do współczesnego życia miasta. Projekt zlokalizowany jest wzdłuż osi od Miejsca Pamięci przez i wzdłuż Soły do Starego Miasta i centrum Oświęcimia. Wiodącymi funkcjami projektu będą przestrzenie spotkań: ludzi, kultur, doświadczeń i myśli, realizowane przez funkcje: edukacja poprzez historię, obsługa ruchu turystycznego i jego otwarcie na miasto, projekty kulturalno-edukacyjne, kontakt z przyrodą.

Zaplanowane przedsięwzięcie obejmuje kompleksową odnowę miejską, objęcie rewitalizacją części historycznej miasta, z ukierunkowaniem na różnorodność turystyczną miasta.

Celami głównymi są:

- poprawa jakości przestrzeni publicznej, szczególnie znajdującej się w centrum miasta, oraz przyjaznej przestrzeni miejskiej, pozwalającej na poprawę jakości życia mieszkańców oraz przybyszów – turystów i przedsiębiorców,
- wykorzystanie potencjału terenów nad rzeką Sołą,
- stworzenie, wzdłuż osi biegnącej od Miejsca Pamięci do Starego Miasta, przestrzeni spotkań o charakterze symbolicznym, edukacyjnym, kulturowym i rekreacyjnym, której celem będzie powiązanie przeszłości z przyszłością,
- wykorzystanie potencjału, jakim jest położenie Oświęcimia na skrzyżowaniu tranzytowych ciągów komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i wojewódzkim. Jakość przestrzeni publicznych jest kluczowym zagadnieniem w miasteczkach będących na drodze do rozwoju. Wysoka jakość powoduje wzrost zainteresowania mieszkańców – użytkowników dotychczasowych oraz przyszłych – turystów, przedsiębiorców.

2. POPRAWA JAKOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNYCH.

REWITALIZACJA STAREGO MIASTA I TERENÓW NADRZECZNYCH⁶

Oświęcim jest starym miastem, którego tradycja sięga 800 lat. Układ urbanistyczny oraz zabytki w starej części miasta są świadectwem historii (Il. 1–2). Konsekwencją tej sytuacji są trudności z dostępem do poszczególnych przestrzeni publicznych, usług publicznych, jak również konieczność ponoszenia wysokich nakładów związanych z rozwojem infrastruktury technicznej. Stare Miasto charakteryzuje zły stan techniczny budynków i niedoinwestowanie infrastruktury technicznej, do czasu odnowy Starówki. Taki stan jest efektem nierównomiernego rozwoju miasta oraz wieku i technologii budowy budynków.

W ciągu ostatnich lat Stare Miasto ulegało stopniowej modernizacji. Wykonane zostały prace renowacyjne Zamku Piastowskiego i Wzgórza Zamkowego, gdzie powstało muzeum. Przebudowano i zmodernizowano ul. Kościelną z placem ks. Skarbka w rejonie Centrum Żydowskiego i Synagogi, zmodernizowano ul. Bulwary wraz z przylegającym do tej ulicy parkingiem. W ostatnich latach przeprowadzono rewitalizację Rynku Głównego wraz z infrastrukturą towarzyszącą, które poprzedzały spory własnościowe o płytę Rynku Głównego (Il. 3–4).

Wszelkie działania interwencyjne przeprowadzone na terenie Starego Miasta wpływają na jakość życia, atrakcyjność przestrzeni publicznej⁷. Wygląd przestrzeni publicznych, ulic, placów, świadczy o mieście. W przyjaznych, zadbanych miejscach ludzie czują się bezpiecznie⁸, chętnie w nich przebywają, często do nich wracają.

Sprawne zarządzanie przez samorządy „zasobami miejskimi” przeciwdziała, jak również ogranicza rozwój negatywnych zjawisk: degradacji, dekapitalizacji budynków, depopulacji,

dezurbanizacji. Podtrzymywanie wartości kulturowych i tożsamości służy zakorzenieniu w świadomości mieszkańców poczucia przynależności i więzi z wspólnotą miejską. Jest formą przeciwwagi do procesów globalizacji widocznych w miastach.

Dzięki poczynionym inwestycjom mającym na celu poprawę jakości przestrzeni publicznych oświęcimska Starówka stała się wizytówką miasta, miejscem, gdzie organizowane są cyklicznie najważniejsze wydarzenia kulturalne (Il. 5–8).

Na obszarze Starego Miasta zlokalizowane są funkcje mieszkaniowo-usługowe. Wśród budynków mieszkalnych aż 41 pochodzi sprzed 1945 roku, a 12 wybudowano w latach 1946–1989. Obserwuje się tendencje spadkowe dla średniej liczby osób zamieszkujących lokal mieszkalny w latach 2010–2015⁹.

Wiek zabudowy Starego Miasta pociąga za sobą konieczność przeprowadzania remontów, przebudów, modernizacji, wymiany związanych ze stanem technicznym budynków oraz ich wyposażenia (Il. 9–15).

Poczynione zostały przez miasto znaczne inwestycje, związane również z wymianą źródeł ciepła. Obszar ten jest zaliczany do z największych emiterów substancji szkodliwych w mieście.

3. PODTRZYMANIE TOŻSAMOŚCI I KULTURY MIEJSCA. AKTYWIZACJA SPOŁECZNA, BUDOWANIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO NA TERENIE STAREGO MIASTA I OKOLICY

Oświęcim, podobnie jak wiele miast małych i średniej wielkości, dotykają problemy związane z depopulacją oraz starzeniem się lokalnej społeczności. Pierwszy z nich dotyczy migracji, która ma wymiar lokalny, związana jest z rozlewaniem się miasta (*urban sprawl*). Oświęcim dysponuje ograniczoną liczbą terenów pod zabudowę, w tym zabudowę mieszkaniową, co przyczynia się w dużej mierze do poszukiwania przez mieszkańców działek poza jego granicami. Tym samym proces starzenia się społeczeństwa w mieście powiązany jest z suburbanizacją.

Władze Miasta próbują zapobiegać temu problemowi poprzez różnego typu działania. Na Starówce widoczna jest tendencja zagospodarowania „pustych kamienic” własności nieznanej (Il. 9–15). Za przykład mogą posłużyć zdewastowane kamienice: narożna przy ulicy Klasztornej oraz Mały Rynek (w 2015 r. wyremontowana i zamieszkana), jak również kamienica na rogu ul. Sienkiewicza i Mickiewicza. Remonty, wyburzenia, modernizacje wykonało Towarzystwo Budownictwa Społecznego (Il. 9–10, Il. 14–15). Kamienica róg ulicy Sienkiewicza i Mickiewicza¹⁰.

Obszar Starego Miasta zamieszkiwany jest przez 2018 osób, co stanowi 5,12% ogółu mieszkańców miasta. Struktura ludności charakteryzuje się spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Ta tendencja utrzymuje się od 2010 roku. Jednocześnie wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa¹¹.

Teren ten wykazuje najwyższe przekroczenia wartości wskaźników związanych z odnotowanymi zgłoszeniami przestępstw i wykroczeń w stosunku do tych samych danych przedstawionych dla całego miasta (jest o ponad połowę wyższa w porównaniu z całym miastem). Biorąc

pod uwagę liczbę mieszkańców tego terenu, można stwierdzić, iż jest to sytuacja wskazująca na duże skupisko zachowań patologicznych oraz przestępczości. Natężenie zjawiska bezrobocia jest również wyższe niż na terenie Oświęcimia i wskazuje na dużą skalę tego problemu. Działania miejskie związane z zagospodarowywaniem pustych kamienic przez TBS na terenie starego miasta korzystnie wpłyną na poprawę struktury ludności zamieszkującej ten obszar.

4. ZWIĘKSZENIE OFERTY REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWEJ, KULTUROWEJ, TURYSTYCZNEJ MIASTA NA TERENACH WZDŁUŻ RZEKI SOŁY

Duży wpływ na jakość życia w mieście ma dostęp do terenów zielonych, o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym. Oświęcim charakteryzuje duża ilość zieleni występująca w różnych formach: w postaci parków, pasm towarzyszących ciągom komunikacji kołowej, a także terenów rekreacyjnych np. bulwary nad Sołą (Il. 16).

Plan działań samorządu miejskiego ukierunkowany jest na aktywizację terenów Starego Miasta wraz z terenami rekreacyjnymi wzdłuż rzeki Soły. Ważnym aspektem jest zagospodarowanie przestrzeni miejskiej tak, aby ruch turystyczny, który aktualnie głównie skoncentrowany jest na Muzeum Auschwitz, docierał do oświęcimskiej Starówki. Turyści będą mogli zwiedzić jej zabytki oraz mile spędzić czas. Plan związany ze stworzeniem wzdłuż osi biegnącej od Miejsca Pamięci do Starego Miasta przestrzeni spotkań o charakterze symbolicznym, edukacyjnym, kulturowym, wpłynie na zróżnicowanie atrakcyjności turystycznej miasta. Nastąpi rewitalizacja tego obszaru dla potrzeb społecznych, aktywizacja poprzez uczynienie ich „atrakcyjnymi” dla przybyszów – turystów Różnorodność funkcjonalno-przestrzenna, którą charakteryzować ma Starówka, doprowadzi do wzrostu atrakcyjności jej i okolicy.

Stare Miasto jest kluczową częścią miasta z punktu widzenia możliwości rozwoju turystyki, zwłaszcza w zakresie przemysłów czasu wolnego. Liczba turystów odwiedzających Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu wzrasta (2015 – 1,7 mln), co powoduje, iż obszar w okolicy rzeki Soły może stać się chętnie odwiedzanym miejscem. Przyciągnięcie turystów do Starówki może nastąpić poprzez zrealizowany w przyszłości unikatowy w skali światowej Most Duchów projektu Jarosława Kozakiewicza¹². Ukazuje więc między obozem Auschwitz, który stał się symbolem pamięci, a miastem Oświęcim, symbolizującym życie codzienne¹³ (Il. 17).

Projekt wpisuje się w program zagospodarowania terenów wzdłuż rzeki Soły w powiązaniu ze Starówką. Nazwany został Oświęcimską Przestrzenią Spotkań¹⁴, które mają służyć mieszkańcom, turystom odwiedzającym Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau.

Innym bardzo istotnym dla Miasta Oświęcim projektem, związanym z dialogiem ponad granicami kulturowymi i państwowymi, a mającym za zadanie budowanie relacji pokojowych, jest wielokulturowy Life Festival Oświęcim, gromadzący rokrocznie tłumy w różnym wieku ludzi. Do tej pory na festiwalu wystąpili światowej sławy piosenkarze: Elton John (2016), Queen i Adam Lambert (2016), Eric Clapton (2014), Soundgarden (2014), Jessie Ware, UB40, Sting (2013), Peter Gabriel (2012)¹⁵ (Il. 18).

Wykorzystanie potencjału historycznego i kulturowego miasta dla zwiększenia ruchu turystycznego wymaga nakładów w zakresie inwestycji. Na wjeździe do Starego Miasta, obok Zamku Piastowskiego, budowany jest Hotel Hampton by Hilton (Il. 19). Rocznie ma podejmować do 40 tys. gości. Budynek powstaje na działce po nieistniejącej już kamienicy i Fabryce Wódek i Likierów Jakuba Haberfelda. „To będzie pierwszy taki obiekt w centrum – mówił «Gazecie Krakowskiej» Marcin Susuł z oświęcimskiej firmy Susuł & Strama Architekci, odpowiadającej za projekt budowli. Hotel ma nie tylko powiększyć bazę noclegową – inwestor liczy, że budowla przyczyni się do ożywienia tej okolicy Starego Miasta, która w ostatnich latach nieco straciła na atrakcyjności. Nowoczesny hotel ma nie tylko wygenerować większy ruch w całym rejonie miasta, ale przede wszystkim przyciągnąć tu kolejnych inwestorów”¹⁶.

5. PODSUMOWANIE

Aby miasta rozwijały się, potrzebne jest kreowanie wizerunku miejsca o bogatej ofercie walorów kulturowych, użytkowych, estetycznych. Ta oferta powinna ulegać ciągłej waloryzacji. Funkcjonowanie miasta jest żywym, ulegającym transformacji organizmem.

Oferta wzrostu walorów kulturowych i użytkowych miasta Oświęcim jest formą interwencji w przestrzeń miejską. Ma na celu poprawę obrazu miasta, uczynienie go atrakcyjnym dla mieszkańców, turystów i przedsiębiorców. Pozytywnie wpływa na procesy przemian: przestrzennych, ekonomicznych, społecznych.

Obejmują ona odnowę miejską poprzez:

- poprawę jakości przestrzeni publicznej w mieście,
- rewitalizację i modernizację budynków i infrastruktury technicznej na terenie Starówki,
- zwiększenie oferty rekreacyjno-wypoczynkowej, turystycznej miasta na terenach wzdłuż rzeki Soły,
- tworzenie wzdłuż osi biegnącej od Miejsca Pamięci do Starego Miasta przestrzeni spotkań o charakterze symbolicznym, edukacyjnym, kulturowym i rekreacyjnym, której celem będzie powiązanie przeszłości z przyszłością,
- podtrzymywanie tożsamości i kultury miasta.

Koncepcja rozwoju miasta Oświęcim poprzez ofertę wzrostu walorów kulturowych, użytkowych, jest atrakcyjna. Mogą o tym świadczyć wskaźniki: zmieniająca się liczba mieszkańców, liczba odwiedzających oraz poziom dochodów mieszkańców, poziom wartości nieruchomości i kapitału ulokowanego na obszarze.

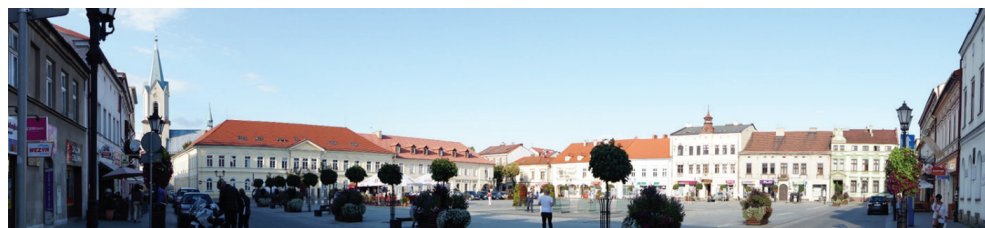
W ciągu ostatniego roku miasto awansowało w rankingu „Forbesa” z ósmego na trzecie miejsce. „Najwięcej nowych przedsięwzięć powstaje na terenach należących do Synthosu (dawna Firma Chemiczna Dwory), które dziś funkcjonują jako swoisty klaster przemysłowy. Mieści się tu kilkanaście firm, a fabryki budują dwie następne: włoskie IPB (tłocznia metalu) oraz Sofir (remonty pras i linii technologicznych). Synthos oferuje w pełni uzbrojone, położone wzdłuż dróg dojazdowych tereny przemysłowe o łącznej powierzchni 100 hektarów”¹⁷.

Il. 1. Oświęcim – Stare Miasto, widok z lotu ptaka Urząd Miasta Oświęcim, Oświęcim – Miasto Pokoju
(źródło: web.um.oswiecim.pl; dostęp: 15.01.2018)

Il. 2. Oświęcim – Stare Miasto – panorama
(źródło: oswiecim.naszemiasto; dostęp: 15.01.2018)

Il. 3–4. Widok na zmodernizowany Rynek Główny w Oświęcimiu (fot. K. Paprzyca)

Il. 5–8. Wydarzenia kulturowe na płycie Rynku w Oświęcimiu (źródło: web.um.oswiecim.pl; dostęp: 15.01.2018)

Il. 9. Oświęcim. Zdewastowana kamienica narożna przy ulicy Klasztornej oraz Mały Rynek, pustostan (fot. K. Paprzyca)¹⁸

Il. 10. Oświęcim. Odnowiona kamienica narożna przy ulicy Klasztornej oraz Mały Rynek (fot. K. Paprzyca)

Il. 11–12. Kamienica, Mały Rynek, rok 2014, rok 2017 (fot. K. Paprzyca)

Il. 13–14. Kamienica róg ulicy Sienkiewicza i Mickiewicza, rok 2014, rok 2017 (fot. K. Paprzyca)

Il. 15. Zagospodarowanie terenów wzdłuż rzeki Soły (fot. K. Paprzyca)

Il. 16. *Most Duchów. Oświęcimskie historie*
(źródło: <https://oswiecimskiehistorie.wordpress.com/2012/12/13/most-duchow/>; dostęp: 15.01.2018)

Il. 17. Life festival
(źródło: lifefestival.pl; dostęp: 15.01.2018)

Il. 18. Wjazd do Starego Miasta Oświęcim, budowany Hotel Hilton (fot. K. Paprzyca)

PRZYPISY

- ¹ J.M. Chmielewski, *Teoria urbanistyki w projektowaniu i planowaniu miast*, Warszawa 2001, s. 25.
- ² *Miasta na drodze do zrównoważonego rozwoju – PwC*, https://www.pwc.pl/pl/biuro-prasowe/.../miasto_szans_opisy_dobrych_praktyk.pdf, s. 3.
- ³ Oświęcim jest niewielkim miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą 38 972, z czego 52,5% stanowią kobiety, a 47,5% mężczyźni. W latach 2002–2016 liczba mieszkańców zmalała o 6,7%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,4 roku (w tym kobiety 45,5, mężczyźni 41,0) i jest większy od średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów, wynosi 0,98 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. 58,9% mieszkańców Oświęcimia jest w wieku produkcyjnym, 16,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 25,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. W Oświęcimiu na 1000 mieszkańców pracuje 314 osób. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa małopolskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. 52,0% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 48,0% mężczyźni. Oświęcim – mapy, nieruchomości, GUS, szkoły, kody pocztowe, www.polskawliczbach.pl/Oswiecim.
- ⁴ Szerzej: Z. Paszkowski, *Miasto idealne w perspektywie europejskiej i jego związek z urbanistyką współczesną*, Kraków 2011.
- ⁵ Przedsięwzięcie to rozumiane jest jako narzędzie umożliwiające przełamanie kluczowych problemów rozwojowych miasta, wśród których wskazuje się na: strukturę przestrzenną miasta zdeterminowaną rozwojem dużych gmin. Program Rewitalizacji Miasta Oświęcim na lata 2015–2025, http://www.rpo.malopolska.pl/download/programregionalny/rewitalizacja/001_Miasto_Oswiecim.pdf, s. 11.
- ⁶ Obszar Stare Miasto stanowi historyczne centrum miasta, mieszczące się na prawym brzegu rzeki Soły. W granicach obszaru znajduje się oświęcimska Starówka wraz z okalającymi ją uliczkami. Jest to teren obejmujący około 68,27 ha, w skład którego wchodzi teren Starego Miasta, Bulwarów, osiedla Fika i budynki przy ul. Górnickiego oraz strefa między ul. Krasickiego a ul. Fryderyka Chopina. Obszar Starego Miasta jest zamieszkiwany przez 2018 osób, http://www.rpo.malopolska.pl/download/programregionalny/rewitalizacja/001_Miasto_Oswiecim.pdf, s. 61.
- ⁷ Atrakcyjność – cecha czegoś, co przez swe zalety wzbudza zainteresowanie innych. *Wielki słownik języka polskiego*, www.wsjp.pl/index.php?.id_hasla=3609.
- ⁸ W 2016 roku w Oświęcimiu stwierdzono szacunkowo 768 przestępstw. Oznacza to, że na każde 1000 mieszkańców odnotowano 19,68 przestępstw. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa małopolskiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski.

- ⁹ http://www.rpo.malopolska.pl/download/programregionalny/rewitalizacja/001_Miasto_Oswiecim.pdf, s. 67.
- ¹⁰ *Ibidem*.
- ¹¹ http://www.rpo.malopolska.pl/download/programregionalny/rewitalizacja/001_Miasto_Oswiecim.pdf, s. 63.
- ¹² *Most Duchów. Oświęcimskie historie*, <https://oswiecimskiehistorie.wordpress.com/2012/12/13/most-duchow/>.
- ¹³ Czytaj więcej: <http://www.dziennikpolski24.pl/arttykul/3851337,niezwykly-most-polaczy-auschwitz-z-oswiecimem,id,t.html>.
- ¹⁴ *Oświęcimska przestrzeń spotkań – Obserwatorium Polityki Miejskiej*, [obserwatorium.miasta.pl/.../4-Oświęcimska-Przestrzeń-Spotkań-Kongres-Rewitalizacji](http://obserwatorium.miasta.pl/.../4-Oswiecimska-Przestrzen-Spotkan-Kongres-Rewitalizacji).
- ¹⁵ Life Festival Oświęcim 2018, muzyka.onet.pl/life-festival-oswiecim.
- ¹⁶ Hotel Hampton by Hilton powstaje w samym centrum Starego Miasta, sztuka-architektury. pl/article/.../hampton-by-hilton-na-starym-miescie-w-oswiecimiu.
- ¹⁷ „W Oświęcimiu nowe firmy rozwijają się również w 45-hektarowej Miejskiej Strefie Aktywności Gospodarczej oraz w Oświęcimskim Inkubatorze Przedsiębiorczości. Siedziby ulokowało w nich ponad 50 firm. Strefa położona jest na obrzeżach Oświęcimia, przy drodze krajowej nr 44 (Tychy–Zator–Skawina–Kraków), która stanowi obwodnicę centrum. Dalszy rozwój Oświęcimia umożliwi właśnie rozpoczęta rozbudowa miejskiej strefy (jej część objęta jest przywilejami specjalnej strefy ekonomicznej). Inwestycja będzie kosztować 16,4 mln zł, z czego ponad 9 mln zł miasto otrzyma z Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Miasta najbardziej atrakcyjne dla biznesu”, <https://www.forbes.pl/rankingi/miasta-najbardziej-atrakcyjne-dla-biznesu/nrlbnyg>.
- ¹⁸ *OTBS Oświęcim ratuje Stare Miasto*, www.dziennikpolski24.pl/tag/otbs-oswiecim-ratuje-stare-miasto/.

BIBLIOGRAFIA

- Baranowski A., *Projektowanie zrównoważone w architekturze*, Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, Gdańsk.
- Chmielewski J.M., *Teoria urbanistyki w projektowaniu i planowaniu miast*, Warszawa 2001.
- Cichy-Pazder E., *Humanistyczne podstawy kompozycji miast*, Politechnika Krakowska, Kraków 1998.
- Floryda R., *Narodziny klasy kreatywnej*, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2010.
- Gehl J., *Życie między budynkami. Użytkowanie przestrzeni publicznych*, Wydawnictwo RAM, Kraków 2009.
- Gzell S., *Fenomen małomiejskości*, Instytut Urbanistyki i Planowania Przestrzennego Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1987.
- Gyrkovich J., *Znaczenie form charakterystycznych dla kształtowania i percepcji przestrzeni*, Politechnika Krakowska, Kraków 1999.
- Gyrkovich M., *Hybrydowe przestrzenie kultury we współczesnym mieście europejskim*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2013.
- Kosiński W., *Miasto i piękno miasta*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2011.
- Kobylarczyk J., *Ocena jakości środowiska zamieszkania w wybranych miastach województwa podkarpackiego po okresie „transformacji” w pierwszej dekadzie XXI w.*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2013.
- Paprzyca K., *Harmonizowanie rozwoju urbanistycznego terenów miejskich – wybrane zagadnienia*, Monografia 417, Politechnika Krakowska, Kraków.
- Paszkowski Z., *Miasto idealne w perspektywie europejskiej i jego związki z urbanistką współczesną*, Universitas, Kraków 2011.
- Schneider-Skalska G., *Kształtowanie zdrowego środowiska mieszkaniowego. Wybrane zagadnienia*, Politechnika Krakowska, Kraków 2004.
- Seruga W., *Warunki i kryteria kształtowania niskiej intensywniej zabudowy mieszkaniowej*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 1984.
- Wallis A., *Miasto i przestrzeń*, Warszawa 1977.

Artykuł w polskiej wersji stanowi przedruk angielskiego oryginału: *Concept of the development of Oświęcim through an offering of increasing cultural and utilitarian qualities*, Technical Transaction, 3/18, pp. 41–52.

ADRES BIBLIOGRAFICZNY ARTYKUŁU: Paprzyca K., *Koncepcja rozwoju miasta Oświęcim poprzez ofertę wzrostu walorów kulturowych i użytkowych*, *Przestrzeń/Urbanistyka/Architektura*, 1/2018, s. 35–48.

DATA AKCEPTACJI OSTATECZNEJ WERSJI DO OPUBLIKOWANIA: 5.03.2018.